

AARHUS TEATER

AARHUS TEATER
DIREKTION: POUL PETERSEN

TEKSTBIDRAG:

Chr. Stub-Jørgensen
SCHILLER OG „MARIA STUART”

*

Teaterkatten:
AFTENENS INSTRUKTØR

*

TEATER-DAGBOGEN

Omslagstegning: Sikker Hansen . Vignet: John Sparre Christensen . Redaktion: H. H. Jespersen

STEIN BUGGE
afstens instruktør

AFTENENS INSTRUKTØR

For 2. gang gæster et af norsk teaters store navne, Stein Bugge, Aarhus teater som instruktør. Det første besøg i Aarhus var i sæsonen 1948—49, da Stein Bugge iscenesatte »Jeppe paa Bjerget« med Gunnar Lemvig i titelrollen.

Stein Bugge har øvet sin indsats i teaterlivet både som dramatiker, instruktør og teaterleder. Han debuterede som dramatiker i 1928 med en nordisk tragedie på Det kgl. nederlandske teater i Antwerpen og fik året efter en komedie opført dér, inden han kom til Norge igen. De følgende år var han litterær konsulent ved Nationalteatret i Oslo, teaterleder i Bergen og virkede desuden som dramatiker og iscenesætter i England og Amerika. I tiåret fra 1936 til 1946 var Stein Bugge knyttet til Nationalteatret som instruktør.

Kort efter krigen — i 1946 — holdt Stein Bugge et sandt triumftog på Det kgl. Teater. Det indledtes med et gæstespil, hvor han satte to forestillinger op, nemlig Holbergs »Mascarade« og Bjørnsons »Maria Stuart«.

På landsdelsscenerne mindes man endnu Stein Bugges gæstespil med »Jacob von Thyboe«, »Mascarade« og »Jeppe på Bjerget«.

Aarhus teater har med store forventninger set hen til Stein Bugges opsætning af den Schiller-forestilling, De skal se i aften. — Velkommen til Aarhus, Stein Bugge!

Schiller

OG „MARIA STUART“

I sit digt »Shakespeares Schatten« har Schiller gjort op med sin tids forkærlighed for det jævnt borgerlige og givet forudsætningerne for det, der skulle blive hans dramatiske indsats i den sidste periode før hans altfor tidlige død: Det historiske helteskuespil, spillet om »den gigantiske skæbne, som løfter mennesket, idet den knuser det«. Han har givet tragediens formel i disse ord — og samtidig knyttet forbindelsen med sine forgængere i dramaet og læremestre i dets kunst.

I de halvhundredte år, der er gået siden Schillers død, kan man ikke sige, at teatret har svigtet ham, heller ikke udenfor hans fædreland, hvor han har vundet et særligt ry som national dramatiker. Og ikke mindst »Maria Stuart« har været meget spillet, først og fremmest vel fordi titelrollen er en af de opgaver i skuespillitteraturen, som de allerstørste har fundet værdig at prøve kræfter med. Også herhjemme har det været en ønskerolle for vore største skuespillerinder. Det var med dette drama, Det kongelige Teater i 1817 indledede sin første række af Schillerforestillinger. Men den udførelse af Maria Stuarts rolle, som har bevaret det største ry i teaterhistorien, er vel fru Heibergs i 1861—62. Hendes enestående fortolkning af skikkelsen, hendes virtuositet i mimik og gebærder, hendes stemmes velklang bidrog til, at stykket blev sæsonens store succes midt i en periode, hvor Schiller af nationale grunde næsten var bændlyst fra dansk scene.

Men i vide kredse har der dannet sig en populær forestilling om, at Schiller som skuespildigter er mere klassiker end en

Mime Fønss

Ebba With

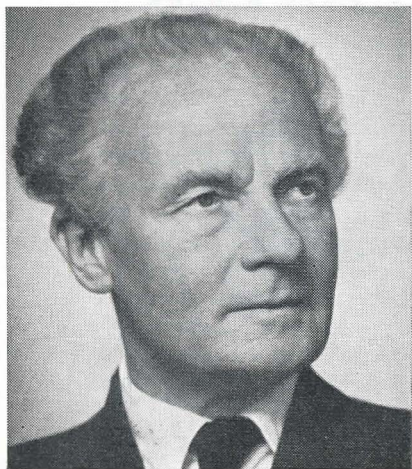
levende dramatiker. I modsætning til Shakespeare har han fået en nimbus af højtidelig patos, hvilket har skræmt mange bort fra ham. Selv har han tildels foranlediget det gennem sin stil, der langtfra ejer den store brittes billedfrodighed, men holder sig til den klare klassiske linje. At den af den grund skulle være ensformigt højtidelighed, så den kvæler livets brogede mangfoldighed bag ideernes strenge arkitektur, er imidlertid ganske fejlagtigt. Selv om han ikke blander alvor og lystighed så dristigt som Shakespeare, giver hans værker plads for tilværelsens skiftende spil; også i »Maria Stuart« er der scener, som man fristes til at karakterisere som lystspilagtige, ikke fordi personerne er komiske, men fordi intrige og situation er bygget lystspilmæssigt op.

Schillers skuespil er mere stærke og direkte naturlige udtryk for en født dramatikers sind end de er demonstrationer af vedtægter eller en fast konstrueret kunstopfattelse. Selvfølgelig har han sine meninger og erfaringer også hvad det rent håndværksmæssige angår. Men hans valg af forbilleder for den dramatiske form er ikke ensidigt. Selv om hans klassicisme ikke er særlig græsk, minder visse scener om oldtidens tragedie, ikke mindst det rappe og hidsige ordskifte mellem Mortimer og Leicester i »Maria Stuart«s 2. akt. Men mere end af andre havde han lært af de store franske tragikere, selv om han stillede sig frit overfor deres strenge regler. Shakespeares skuespil spænder ofte over et tidsforløb af mange år; i Schillers dramaer udspiller handlingen sig gerne indenfor få dage, således også i »Maria Stuart«. Selv om han i sit motivvalg indskrænker sig til Maria Stuarts fangenskab og død, har han dog forkortet voldsomt. Dronning Elisabeths vankelmødige tøven med at dræbe sin politiske medbejler er her begrænset til nogle få dage, mens disse pinlige overvejelser i virkeligheden varede 19 år.

Men det, Schiller navnlig havde lært af franskmændene, var tragediens klare disposition, og i denne henseende er »Maria Stuart« helt mønstergyldig: ekspositionen — udfoldelsen — kri-

Poul Petersen

Paul Smyrner

Harald Hejst

7. forestilling i sæsonen 1957—58

FRIEDRICH von SCHILLER

MARIA STUART

Drama i 2 afdelinger (14 billeder)

På dansk ved *Valdemar Rørdam*. Tilrettelagt og iscenesat af *Stein Bugge*

Personerne:

Elisabeth, dronning af England *Ebba With*
Maria Stuart, dronning af Skotland
(i engelsk fangenskab) *Mime Fønss*
Robert Dudley, greve af Leicester . . . *Harald Hejst*
George Talbot, greve af Shrewsbury . . *Poul Petersen*
William Cecil, baron af Burleigh, stor-
skatmester *Paul Smyrner*
Greven af Kent *Gyrd Løfqvist*
Wilhelm Davison, statssekretær *Karl Erik Christophersen*
Amias Paulet, ridder, Marias fangevogter *Wm. Knoblauch*
Mortimer, hans søstersøn *Ole Wisborg*
Grev Aubespine, fransk gesandt *Gunnar Stryhn*
Grev Bellievre, overordentlig udsending
fra Frankrig *Ulf Stenbjørn*

O'Kelly, Mortimers ven *Preben Borggaard*
Melvil, Marias hushovmester *Jørgen Fønss*
Burgoyne, Marias læge *Ad. Wantzin*
Drudgeon Drury, Marias anden fange-
vogter *Jørgen Blaksted*
Hanna Kennedy, Marias amme *Bodil Lindorff*
Margaretha Kurl, Marias kammerjomfru *Tove Errboe*
Rosamunde } Damer hos Maria .. { *Inge Kolding*
Gjertrud } *Helen Mathiasen*
Bertha } *Else Leach*
En page *Preben Harris*
En officer *Jørgen Teytaud*

Hoffolk, drabanter og jægere

Handlingen foregår i England i det sekstende århundrede, dels på slottet Fotheringhay
(Maria Stuarts fængsel) og dels på dronning Elisabeths slot Westminster i London

Musiken: *Henry Purcell (1690)*. — Aarhus By-Orkester. Dirigent: *Arvid Andersen*

Dekorationer: *Ivan Mogensen* efter Stein Bugges skitser

Kostumer: *Det kgl. Teater, Maria Deleuran* og *Neue Theaterkunst*, Berlin

Sceneteknik: *Carlo Olsen* — Belysning: *Holger Nielsen*

Eneste pause efter 8. billede

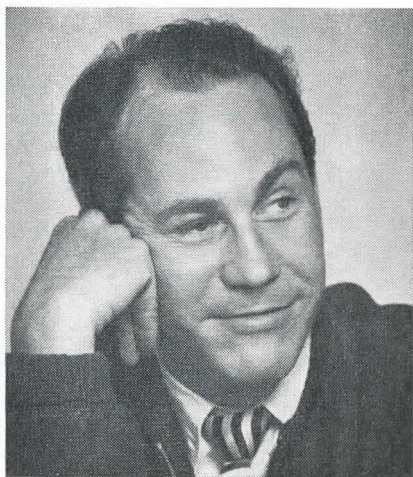
Spilletid ca. 2¾ time

Ole Wisborg

Wm. Knoblauch

Gyrd Løfquist

udpræget dramatiske sans. Thi ligegyldigt om Schillers figurer er historie eller ikke: når de dukker op i hans bevidsthed, er det i form af optrin, sammenstød, replikskifte. Det er, som om hver af hans personer kalder sin modspiller frem, ikke blot de to dronninger, men også flere af skuespillets bifigurer optræder så at sige parvis: Leicester og Mortimer, Burleigh og Shrewsbury. Man kan sige, at det er ideer, som stilles op overfor hinanden, men de er personliggjort som levende mennesker med dramatisk udvikling. Og de er i lidenskabernes vold, både den slappe vankelmødige Leicester og den hidsige Mortimer, hvis jesuitisme forfærder Maria lige så meget som hans heftigt opblussende elskov.

Men først og fremmest er »Maria Stuart« skildringen af de to dronningers kamp og deres karakter, som den udfolder sig under dette opgør. For Elisabeth drejer det sig om den svære opgave at skaffe et retfærdighedsgrundlag for sine hensigter; mesterligt skildrer Schiller, hvorledes hun manøvrerer overfor alt, hvad der kommer på tværs af, hvad hun allerede har afgjort. Og skuespillet munder ud i *hendes* tragedie: da hun har ført sin vilje igennem, forlader alle hendes venner hende. Hun har tabt kampen. Og tillige går hun ud af opgøret dybt såret i den personlige forfængelighed, der for hende ligger bag magtkampen. Maria har ikke blot vovet at hævde, at hun er en bastard på tronen, men tillige er det gået op for hende, at de elskovseventyr, som hun bebrejder sin medbejlerske, misunder hun hende dybest inde.

Overfor hende står Maria som et menneske med meget på sin samvittighed, kun ikke det, hun anklages for. Om nogen forvandling i karakteren, som i Shakespeares skuespil, er der ikke tale her; alene det korte tidsrum, handlingen omfatter, synes at udelukke det. Men hele stykkets idé er karakterens lutring; dens svaghed og brist bliver brændt ud under den store skæbnens ubarmhertighed. I første akt møder vi hendes anger over fortiden, men hendes brøde lader sig ikke sone så billigt; endnu er hendes sind ikke dybest ydmyget, stoltheden

Bodil Lindorff

Tove Errboe

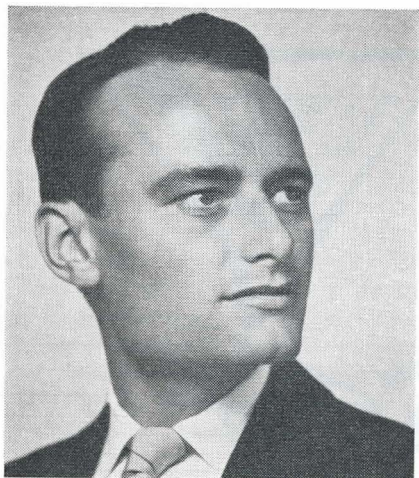

Gunnar Stryhn

vågner i fuld styrke i tredjeaktens store opgør. Endnu er hun ikke klar over dybden i sin menneskelige svaghed; det sker først, da hun oplever Leicesters fejge svigten og Mortimers vilde ubændighed. Så er hun nået til det punkt, hvor hun kan sige sig løs fra alt jordisk og falde for en uretfærdig dom for at fuldkomme en højere retfærdighed. At dette er stykkets egentlige idé, er ganske klart; vi har oven i købet Schillers egne ord for det, idet han har udtalt, at han regner femteaktens altergangsscene for stykkets egentlige højdepunkt.

Og det er tillige det, der giver dette drama sin tragiske mening, det, der gør, at vi ikke bøjes under dets udgang som af en meningsløs ulykke, men løftes af dets højhed, det forsoningsbudskab, hvori den dramatiske knude løses. Marias død er ikke et nederlag, det er en sejr.

Christian Stub-Jørgensen.

Ulf Stenbjørn

Jørgen Fønss

TEATER-DAGBOGEN

AALBORG TEATER har spillet »Den grønne Elevator« — som havde premiere nytårsaften — hele januar måned, og den næste premiere på den nordjydske scene bliver Holberg-forestillingen »Den politiske Kandestøber« med Osvald Helmuth i titelrollen. Den norsk-danske Walt Rosenberg sætter »Kandestøberen« i scene. Som Henrik får man her Helge Scheuer at se, medens Solvejg Sundborg er Geske.

Derefter følger Bert Brecht og Kurt Weils »Laser og Pjalter«, som iscenesættes af Erling Schroeder. De bærende roller spilles her af Lene Poulsen og Palle Reenberg samt Inger Bagger og Irwin Hasselmann.

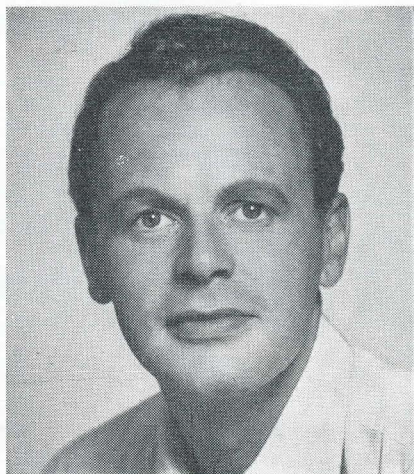
ODENSE TEATER har i januar måned i vekslende repertoire spillet »Vildanden«, der havde premiere den 17. december i Helge Rungwalds iscenesættelse, og »Eventyr paa Fodrejsen«, som Erik Hofman har sat op, samt Henri Nathansens »Indenfor Murene«, der havde premiere den 19. januar, og i hvilken forestilling Kai Lind fejrede sit 50 års skuespillerjubilæum som Gamle Levin. Helge Rungwald har iscenesat.

Den 20. februar har teatret premiere på Shakespeares »Livet i Skoven« eller »Som man behager«. Edouard Mielche iscenesætter som gæst, og Lily Welding spiller Rosalinde — også som gæst.

AARHUS TEATER har efter »Maria Stuart«, der også skal spilles for Jydsk Folkescene og for Skolescenen, planer om at vise John Patricks »Seks Kammerater« som offentlig forestilling. Kay Abrahamsen kommer med et 2-dages gæstespil med »Valsedrømme«, og dernæst skal teatret spille Fritz Hochwälders »Das heilige Experiment«, der ikke har fået nogen dansk titel endnu.

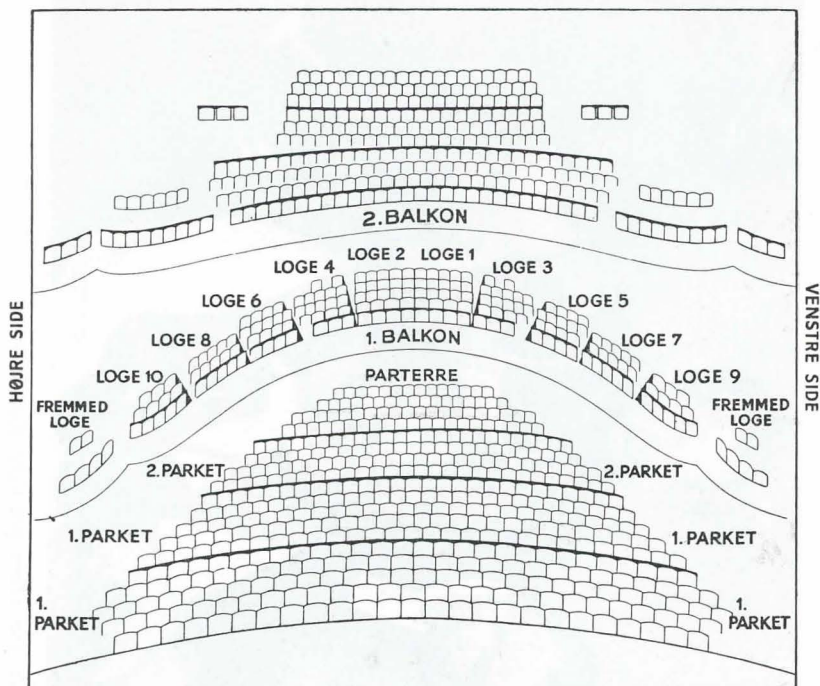
Karl Erik Christophersen

Preben Borggaard

Scenebillede fra »Den politiske Kandestøber«

	Ord. pris		Ord. pris
1. parket, 1.—5. rk.	10,00	1. balkon, klapsæder	6,00
1. parket, 6.—10. rk.	9,00	Fremmedloge, 1. rk.	12,00
2. parket	8,00	Fremmedloge, 2. rk.	10,00
Parterre	7,00	2. balkon, 1. rk.	8,00
1. balkon, 1. rk.	10,00	2. balkon, 2.—4. rk.	5,00
— øvr. rk. loge 1—4	9,00	2. balkon, 5.—7. rk.	4,00
— øvr. rk. loge 5—10	8,00	2. balkon, 8.—10. rk.	2,00

Billetter kan købes og forudbestilles uden forhøjelse 6 dage frem fra kl. 11—17 i Scalas forhal. Derudover salg til forestillingsdagen fra kl. 17 i billetkontoret i teatrets forhal. — **Telefon 2 26 22.**

Billet-priserne kan forandres ved gæstespil, tournee og særforestillinger. — Ved tlf.-bestilling betales et noteringsgebyr af 15 øre pr. billet. — Alle ovennævnte priser er incl. garderobe.

Annoncerne arrangeret af Lockkeys Reklamebureau